

ประเภทภูมิปัญญาด้าน จารัต ประเพณี มติ ข้อห้าม ภาษาในหมู่บ้าน

ชื่อภูมิปัญญา พิธีส่งผีตะวันตก (พระอาทิตย์) (บ้านไหล่น่าน ตำบลไหล่น่าน)

บทนำ/ความสำคัญของภูมิปัญญา

ก่อนอื่น ที่เราจะเริ่มลงมือกระทำมั่งกะละครทุกอย่างเป็นต้นว่า ปลุกบ้าน สร้างเมือง ทำมงคลขึ้นบ้านใหม่ แต่งงาน ย้ายที่อยู่ บวชพระ เปกตุ้ ซ้อสัตว์มาเลี้ยง หวานกล้า ปลุกนา เปิดร้านเปิดงานใหม่ เหล่านี้เราก็หวังเพื่อความเป็นสิริมงคล หวังความเจริญงอกงาม เราจึงควรมืออ่อนวันดี หรือฤกษ์งามยามดีเสียก่อน จึงค่อยลงมือกระทำ แต่การหาเมื่อหาวันนั้น เราจะมัวค้นหาให้มันตรงกันหลาย ๆ คำรานั้น ก็เป็นการยากมาก เราควรถือเอาที่ดี ๆ ที่สำคัญ ๆ เท่านั้นก็พอ เมื่อเราเชื่อหลายคำราแล้วตลอดชีวิตนี้ เราก็จะหาวันดีฤกษ์ดีไม่ได้ ดังคำโบราณว่า “ศิษย์ต่างครู อาจารย์ต่างวัด หนังสือก้อมต่างคนต่างมี” เราควรถือเอาที่สำคัญ ๆ ถือเอาวันเศษฟ้าดีแสงที่ดี ๆ และหาได้ยามประจำวันดี ๆ เสียเท่านั้น ก็เป็นอันใช้ได้ดีแล้ว ดังจะนำมาวางไว้เป็นหลักต่อไปนี้

ความเป็นมา

อาการเจ็บหัวปวดหัว ชนิดหนึ่ง ที่กินยาฉีดยาไม่ค่อยจะหายและมักเจ็บปวดในเวลาพระอาทิตย์ขึ้น พอตอนบ่ายไปก็หาย พอถึงเวลาก็เจ็บอีก ลักษณะนี้คนโบราณท่าน เรียกว่า “เจ็บหัวตะวันตก” ถ้าทำพิธีส่งผีตะวันตกเสียจะหาย ทั้งนี้ถ้าท่านมีอาการอย่างนี้ ท่านจะทดลองปฎิบัติก็ได้ อาจเห็นผลทันตา วิธีปฎิบัติดังนี้

พิธีส่งผีตะวันตก (พระอาทิตย์) นั้นเป็นพิธีกรรมที่บ้านไหล่น่าน ได้กระทำกันสืบต่อกันมา ตามความเชื่อมาแต่สมัยโบราณ

กระบวนการ

ให้ทำดังนี้คือ ให้ทำสะตวงสามเหลี่ยม 1 อัน ให้ใส่ข้าวสุก 5 คำ แกงส้ม แกงหวาน หมากพลู บุหรี่ ลูกไม้ ดอกไม้ 5 สี เทียน 5 เล่ม ใส่ให้พร้อม แล้วให้หากาบหมาก หรือกาบไม้ไผ่สีสุก ทำตัดเป็นวงกลมคล้ายรูปตะวันตกด้วยปูนขาว แล้วเขียนรูปนกยูงตัวหนึ่งใส่ในสะตวงตะวันตกนั้น แล้วเอาไม้มาตีรูปตะวันตกนั้น เอาปากไว้ในสะตวงเมื่อจะส่งให้เจ้าตัวผู้ปวยนั้นไปด้วย รอคอยพอดวงอาทิตย์โผล่สูงขึ้นสักว่า ก็ให้หันหน้าไปทางทิศตะวันออกเอาสะตวงวางไว้ตรงหน้า แล้วให้หมอบเป็นผู้อ่านคาถาส่งหรือผู้ปวยจะอ่านเองก็ได้ เมื่ออ่านจบแล้วเอาสะตวงขึ้นห้อยไว้ที่ต้นไม้สูงเพียงแค่นี้ เอารูปตะวันตกหันไปทางตะวันออก ถ้าทำแล้วอาการปวดหัว เจ็บหัวก็จะหายเป็นปลิดทิ้งตั้งแต่เวลาทำนั้นเป็นต้นไป และทำเพียงครั้งเดียวเท่านั้น

คำคาถาส่งว่าดังนี้ โอกาสะมิ พุทซังสระระณังคัจฉามิ รัมมังสระระณังคัจฉามิ สั้งมังสระระณังคัจฉามิ
ทุติยัมปิ ตะติยัมปิ ว่าไป (ให้จบสระระณะคมทั้ง 9) แล้วว่า วันทามิสูรินโท อัสสะโม ทีกัฏฐุ ชิโน อะหัง
วันทามิ สัพพะพุทธานุภาเวนนะ สัพพะธัมมานุภาเวนนะ สัพพะสังฆานุภาเวนนะ สะนะสะทานุภาเวนนะ สุน
ตะภาโวอายุวัณโณ ติสะพังเคนะ โยตั้งจันตะ ฐุโมติ อะสุรินตะโย ทะติจันตะโตตะติปิยะโย เมวัตตัพพัง
จันตะริโน วันทามิเมสัพพะทา ว่า 3 จบ แล้วส่งทำตามทีกล่าวข้างต้นนั้นเถิด หายแลฯ

แหล่งข้อมูล

นายปลั่ง นวลเป่ง อายุ 55 ปี

บ้านเลขที่ 9 หมู่ 8 บ้านไหล่น่าน ตำบลไหล่น่าน อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

☎ 054-781105